

VAKFICHE geschiedenis 3 aso

Examencommissie secundair onderwijs

Geldig van 01 januari 2025 tot en met 31 augustus 2025

Studierichting

3e graad aso

- Wetenschappen-Wiskunde
- Moderne Talen-Wetenschappen
- Economie-Wiskunde
- Humane Wetenschappen
- Economie-Moderne Talen
- Latijn-Moderne Talen
- Latijn-Wetenschappen
- Latijn-Wiskunde
- Moderne Talen-Wiskunde
- Economie-Wetenschappen

Referentiekader

Eindtermen : <http://eindtermen.vlaanderen.be/index.htm>

Inhoud

Waarom leer je dit vak?

Wat moet je leren?

Welke opdracht moet je uitvoeren?

Welke bijlagen heb je nodig?

Hoe verloopt het examen?

Hoe beoordelen we het examen?

Met welk materiaal bereid je je voor?

Waarom leer je dit vak?

Vaak vragen we ons af: waarom moeten we weten wat er in het verleden gebeurd is? Dat is toch allemaal voorbij. Kunnen we dan zeggen dat een vak geschiedenis zinloos is? Eigenlijk niet.

ET23-24

Geschiedenis is de dialoog tussen verleden, heden en toekomst. Door inzicht te krijgen in wat vroeger gebeurd is, kan je de huidige samenleving beter begrijpen. Je zal inzien dat de situatie van vandaag het resultaat is van een vroegere evolutie. Zonder het ontstaan van de landbouw en de verbeteringen die in de loop van de tijd zijn aangebracht, zouden we bijvoorbeeld nu nog rondtrekkende groepen zijn die voor hun voeding afhankelijk zijn van een geslaagde jacht. Zo kunnen we ervan uitgaan dat ook onze samenleving niet stilstaat: allerlei vernieuwingen zorgen ervoor dat we ons als mensen voortdurend aanpassen.

In de zoektocht naar je eigen persoonlijke identiteit speelt de studie van het verleden onbewust een grote rol: je leert je eigen positie bepalen door ideeën en samenlevingen te bestuderen. Je leert af te wegen wat de voor- en nadelen zijn. Je beseft wat de mogelijke gevolgen kunnen zijn. Je bent in staat om maatschappelijke fenomenen vanuit meerdere perspectieven te bekijken. Zo breng je respect op voor andere meningen en vel je niet te snel een oordeel.

ET25, 29

De media kunnen een gebeurtenis vandaag als iets positief of als iets negatief voorstellen. Zo gebeurt het ook bij de studie over het verleden. Bronnen bieden geen exacte weergave van dat verleden. Op basis van een kritische bronnenanalyse maken historici een bepaald beeld van het verleden. Dat beeld hangt af van hun persoonlijke situatie en van de context waarin ze leven. Het komt er dus op aan om altijd kritisch te zijn over de teksten die je leest of de afbeeldingen die je ziet. Dat is een vaardigheid die je ook vandaag zeker van pas zal komen.

ET26

ET28
ET27

ET29

Geschiedenis is meer dan data alleen. Geschiedenis is meer dan losse feitjes alleen. Data en feiten zijn meer een kapstok die je een goede achtergrond bieden om een stapje verder te gaan. Het is zinvol om te begrijpen hoe en waarom iets in de tijd verandert of gelijk blijft. Het is leerrijk om te verklaren waarom bijvoorbeeld een politieke verandering tot een sociale verandering kan leiden. Het is boeiend om te analyseren welke invloed een lokaal proces op het internationale vlak heeft. Het is verrassend om te zien wat je allemaal uit foto's, spotprenten of films kan afleiden.

ET 14-23
worde
n
behaal
d bij
de
vaardi
ghede
n bij
de
leerin
houde
n

In het vak geschiedenis van de derde graad bestudeer je de samenlevingen na het ancien régime: de nieuwste tijd en de eigen tijd. Je toont belangstelling en waardering voor de samenleving uit deze historische periodes.

Wat moet je leren?

UIT WELKE COMPONENTEN BESTAAT HET VAK?

Het historisch referentiekader
De samenleving in de nieuwste tijd
De samenleving in de eigen tijd

WAT IS DE INHOUD VAN HET VAK?

In de volgende tabellen vind je wat je voor elke leerinhoud moet kennen en kunnen. Er zijn historische vaardigheden die je op elke leerinhoud moet toepassen Die vind je hier. We gebruiken in de vakfiche altijd dezelfde werkwoorden. Om te weten wat die werkwoorden precies inhouden, lees je best de betekenis hieronder. Tenslotte krijg je nog enkele tips over het gebruik van een atlas en een begrippenlijst.

HISTORISCHE VAARDIGHEDEN

Op alle leerinhouden zal je historische vaardigheden moeten toepassen. Deze zijn noodzakelijk om op een correcte manier om te gaan met bronnen. Je moet op het examen aantonen dat je de volgende vaardigheden beheerst:

informatie uit gevarieerd bronnenmateriaal zoals afbeeldingen, brieven, dagboekfragmenten, diagrammen, films, foto's, kaarten, memoires, reisverslagen, schema's, spotprenten, tabellen, tekeningen...opzoeken, ordenen, selecteren, vergelijken en structureren;

deze selectie van informatie kritisch verantwoorden;

op gevarieerd bronnenmateriaal de methode van de historische kritiek toepassen. Je vindt dit in elk handboek geschiedenis. Op basis van die methode je onderzoek bijsturen;

in historische informatie de hoofd- en bijzaken van elkaar kunnen onderscheiden;

in historische informatie feiten en meningen van elkaar kunnen onderscheiden;

historische informatie interpreteren en verbanden leggen tussen informatie;

historische informatie bevragen door gebruik te maken van de vermelde structuurbegrippen;

historische informatie situeren in het historisch referentiekader;

begrijpen dat geschiedenis een constructie van het verleden is op basis van de interpretatie van het bronnenmateriaal;

je eigen standpunt bepalen tegenover een historisch probleem;

de leerinhouden verbinden met de actualiteit.

Als er geschreven bronnen gebruikt worden, zijn dit steeds Nederlandstalige bronnen.

Je zal voor dit examen een literatuuropdracht uitvoeren. De opdracht staat in de bijlagen.

GEBRUIK VAN WERKWOORDEN

In de tabel 'wat moet je kunnen?' staat heel vaak dat je iets moet benoemen of uitleggen. **Benoemen** wordt gebruikt bij een begrip. **Uitleggen** wordt gebruikt bij een proces, evolutie of situatie. Beide woorden betekenen dat je in staat moet zijn om de inhoud in je eigen woorden te omschrijven. Het komt er niet op aan om exacte definities van bepaalde begrippen te geven, maar wel de begrippen juist te kunnen uitleggen in een bepaalde context. Situeren in de tijd betekent dat je geen exacte data moet geven, maar moet bepalen of een gebeurtenis voor of na een andere plaatsvond. Situeren in de ruimte betekent dat je moet bepalen in welk land of gebied iets plaatsvond.

Soms wordt het werkwoord **vergelijken** gebruikt. Als je twee begrippen of ideeën moet vergelijken met elkaar, moet je voor jezelf eerst de begrippen of ideeën goed formuleren en dan op zoek gaan naar overeenkomsten en verschillen. **Verklaren** betekent dan weer dat je moet kunnen uitleggen waarom iets op die manier geëvolueerd is. Als we **'illustreeren'** vermelden, dan moet je in staat zijn om concrete voorbeelden te geven van een leerinhoud.

Toepassen komt ook voor in deze vakfiche. Het betekent dat je de theorie moet kunnen verbinden aan bronnen. Je krijgt bijvoorbeeld een bron en een vraag. Om op die vraag te kunnen antwoorden heb je zowel achtergrondkennis nodig als de bron zelf. Toepassen betekent ook dat je in staat moet zijn om verbanden te leggen tussen verschillende leerinhouden. We kunnen je ook vragen om kennis af te leiden uit bronnen of om bronnen te interpreteren. Wanneer alleen toepassen als werkwoord vermeld is, moet je de inhoud niet zelf kunnen reproduceren, maar krijg je de inhoud via een bron.

Wanneer het werkwoord **analyseren** voorkomt, dan vragen we dat je deze inhoud zeer grondig beheerst. Vaak zal je aan de hand van teksten of afbeeldingen moeten bewijzen dat je de inhoud goed begrijpt, dat je de relatie legt met grotere structuren en dat je over die inhoud kan reflecteren. Dat betekent dat je bijvoorbeeld in staat moet zijn om de gevolgen van iets in te schatten, of de voor- en nadelen te bepalen. Je zal ook in staat moeten zijn om een probleem kritisch te bekijken en standpunten van voor- en tegenstanders vast te stellen.

Bij het **beoordelen** verwachten we dat je je eigen standpunt bepaalt. Hier komt het erop aan om na een grondige analyse je eigen persoonlijke standpunt te formuleren met duidelijke argumenten.

BEGRIPPENLIJST EN ATLAS

Er worden in de tabellen veel begrippen aangereikt: het kan je helpen om een begrippenlijst aan te leggen of begrippenlijsten uit handboeken te gebruiken. Op het examen moet je geen historische atlas meebrengen. Het kan je wel helpen om bij de voorbereiding van je examen de kaarten van de nieuwste tijd en de eigen tijd in een historische atlas te bekijken. Ze bieden een goede ondersteuning van de leerinhouden. Er worden op het examen wel vragen gesteld aan de hand van gegeven kaarten.

Het historisch referentiekader

De tijd

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de historische periodes: prehistorie, oude nabije oosten, klassieke oudheid, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, eigen tijd	deze periodes benoemen begin- en einddata van deze periodes benoemen gebeurtenissen of bronnen situeren in de juiste historische periode historische gebeurtenissen chronologisch ordenen	4
de historische periodes in andere samenlevingen	verschillen in historische periodes in andere samenlevingen benoemen, illustreren en toepassen de relativiteit aantonen van de westerse indeling in historische periodes	1
het ancien régime	dit begrip benoemen en toepassen uitleggen waarom er een einde kwam aan het ancien régime	4

de vergelijking tussen de nieuwste tijd en de eigen tijd	<p>de veranderingen benoemen waarom we de nieuwste tijd en de eigen tijd als een aparte periode bekijken</p> <p>de gelijkenissen benoemen waarom we de nieuwste tijd en de eigen tijd als één periode na het ancien régime bekijken</p> <p>verklaren waarom de nieuwste tijd (g)een breuk is met het ancien régime</p> <p>verklaren waarom de nieuwste tijd (g)een breuk is met de eigen tijd</p>	3
het verband tussen oorzaak en gevolg	dit verband toepassen	2
het gevolg op korte, middellange en lange termijn	dit begrip toepassen	4
continuïteit en verandering	historische gebeurtenissen benoemen als gebeurtenissen die gelijk gebleven zijn (continuïteit) of veranderd zijn in een bepaalde periode	4
de overgang van samenlevingen van jagers-verzamelaars, naar een landbouwsamenleving, een industriële en een post-industriële samenleving	<p>deze overgangen situeren in de tijd</p> <p>kenmerken van deze samenlevingen benoemen en vergelijken</p>	10

De ruimte

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
kaarten over het verleden	historische gebeurtenissen of rijken situeren op een kaart over het verleden kaarten over het verleden en het heden vergelijken	4,16
ruimtelijke begrippen:	deze ruimtelijke begrippen benoemen, illustreren en toepassen	4
<ul style="list-style-type: none"> o centrum en periferie o maritiem en continentaal o ruraal en stedelijk o lokaal, regionaal, nationaal, Europees, mondiaal 		

De domeinen

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de vier maatschappelijke domeinen: politiek, economisch, sociaal en cultureel	historische gebeurtenissen situeren in het juiste domein	4
verbanden tussen de maatschappelijke domeinen	aantonen hoe gebeurtenissen het resultaat zijn van verbanden tussen de maatschappelijke domeinen	3
wisselwerking binnen de maatschappelijke domeinen	aantonen hoe gebeurtenissen het resultaat zijn van een wisselwerking binnen één maatschappelijk domein	3
gebeurtenissen gericht op verandering of op het behoud van een situatie	bepalen of een gebeurtenis gericht is op verandering of op het behoud van een situatie	3
wisselwerking tussen westerse en niet-westerse samenlevingen	aantonen hoe gebeurtenissen het resultaat zijn van een wisselwerking tussen westerse en niet-westerse samenlevingen	3

Begrippen

Algemene historische begrippen

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
algemene historische begrippen: alliantie, (anti)klerikaal, beschaving, censuur, cijns, coalitie, conservatief, (de)kolonisatie, democratie, demografie, dynastie, economische crisis, federalisering, genocide, globalisering, grondwet, holocaust, ideologie, imperialisme, interbellum, kapitalisme, klassenmaatschappij, moderniteit, monarchie, mondialisering, natie, oppositie, politiek, progressief, propaganda, rechtsstaat, republiek, secularisatie, vakbond, verzorgingsstaat, zelfbeschikking	deze begrippen benoemen, illustreren en toepassen de betekenisverschuiving in de tijd en in de ruimte van deze begrippen illustreren, begrijpen en toepassen de betekenis van deze begrippen in andere disciplines illustreren en toepassen	2, 5

Structuurbegrippen

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
begrippen in verband met de groei en de samenhang: aanleiding, belang, breuk(lijn), conjunctuur, doel, evenement, evolutie, gevolg, impact, implosie, invloed, mechanisme, mentaliteit, middel, motief, oorzaak, proces, revolutie, samenhang, strategie, structuur, traditie, verandering, verband	deze begrippen toepassen	2

begrippen in verband met de omgang met informatie: argumentatie, betrouwbaarheid, bevoegdheid, bruikbaarheid, feit, gezag, interpretatie, legende, leugen, mening, mythe, objectiviteit, primaire bron, redenering, relevantie, secundaire bron, stereotype, subjectiviteit, veralgemening, vooroordeel, waarde	deze begrippen toepassen	2
---	--------------------------	---

De samenleving in de nieuwste tijd

Het Congres van Wenen

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
het Congres van Wenen	dit congres situeren in tijd en ruimte	4
de restauratiepolitiek op het congres	deze politiek uitleggen en verklaren de breuk met de ideeën van de verlichting uitleggen, toepassen en analyseren de veranderingen in de grenzen van Europese landen op een kaart aanduiden	6

het verband tussen de beslissingen van het congres en revoluties in de 19e eeuw	dit verband verklaren, toepassen en analyseren	6
---	--	---

De economische veranderingen in de 19e eeuw

De Eerste en de Tweede Industriële Revolutie

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de Eerste en de Tweede Industriële Revolutie	deze revoluties situeren in tijd en ruimte	4
oorzaken en gevolgen van de Eerste en de Tweede Industriële Revolutie	deze oorzaken en gevolgen uitleggen, verklaren en toepassen	10
kenmerken van de Eerste en de Tweede Industriële Revolutie: uitvindingen, energiebronnen, industrietakken, bedrijfsorganisatie	deze kenmerken uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren deze kenmerken vergelijken met huidige groeilanden zoals de BRICS deze kenmerken vergelijken met een agrarische en een post-industriële samenleving	10

De industrialisatie in België

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de geïndustrialiseerde regio's in België: Gent, Luik en Henegouwen	verklaren waarom deze regio's geïndustrialiseerd zijn	10
succesfactoren aan de aanbod- en vraagzijde: grondstoffen, arbeidskrachten, kapitaal, afzetmarkt	deze factoren uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	9
kenmerken van de industrialisatie in België: energiebronnen, industrietakken, leef- en werkomstandigheden van de arbeiders, kinderarbeid, proletarisering	deze kenmerken uitleggen, verklaren en toepassen deze kenmerken vergelijken met andere geïndustrialiseerde landen deze kenmerken vergelijken met de actuele situatie	8, 9, 13

België in de 19e eeuw

De Belgische revolutie

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de Belgische revolutie	de revolutie situeren in de tijd	4
de oorzaken van de Belgische revolutie	deze oorzaken uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	7
het unionisme	dit begrip uitleggen, verklaren en toepassen	2
de nieuwe Belgische grondwet van 1831: standpunten van katholieken en liberalen	deze standpunten toepassen op de grondwet van 1831	11
kenmerken van de grondwet: het cijnskiesrecht, scheiding der machten, constitutionele parlementaire monarchie	deze kenmerken uitleggen	7

De opkomst van het marxisme, het socialisme en de christendemocratie

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de ideeën van het marxisme, het socialisme en de christendemocratie	deze ideeën uitleggen, verklaren, vergelijken en toepassen	11
Rerum Novarum en de christendemocratie	uit dit document de ideeën van de christendemocratie afleiden	11
het ontstaan en de standpunten van nieuwe politieke partijen: de BWP, de Daensisten en de KBP	het ontstaan van deze partijen situeren in de tijd de standpunten van deze partijen uitleggen en verklaren	11
de verzuiling en de breuklijnen	deze begrippen uitleggen, verklaren en toepassen	2, 7

De verbeteringen voor de arbeiders in België

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
verbeteringen van de leef- en werkomstandigheden: coöperatieven, mutualiteiten, sociale wetgeving, vakbonden	deze verbeteringen uitleggen, verklaren en toepassen verklaren wie verantwoordelijk is voor die verbeteringen	6, 7

de evolutie van het stemrecht in België in de 19e en de 20e eeuw	deze evolutie uitleggen, toepassen en beoordelen	7
de evolutie van de levensstandaard en het consumptiepatroon	deze evolutie toepassen en beoordelen	8

Liberalisme en nationalisme

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
het liberalisme en het nationalisme	deze stromingen situeren in de tijd verklaren waarom deze stromingen ontstaan in deze tijd	4, 12
de ideeën van het liberalisme en het nationalisme	deze ideeën uitleggen, verklaren, toepassen, analyseren en beoordelen voor- en nadelen van deze ideeën verklaren en toepassen deze ideeën verbinden met revoluties in de 19e eeuw de gevolgen van deze ideeën uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	6, 11

de soorten nationalisme: versterkend, opbouwend en ontbindend nationalisme	deze soorten uitleggen en vergelijken deze soorten verbinden met revoluties in de 19e eeuw deze soorten verbinden met gebeurtenissen en conflicten in de 20e en de 21e eeuw	2, 6, 13
--	---	----------

De culturele ontwikkelingen

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
één kunststroming naar keuze: romantiek, realisme, impressionisme, art nouveau, expressionisme, surrealisme, kubisme	kenmerken van de gekozen kunststroming uitleggen, verklaren en toepassen deze kunststroming situeren in de tijd verklaren waarom deze kunststroming in deze tijd ontstaan is	8, 11
denkstromingen in de nieuwste tijd: abolitionisme, eugenetica, fin de siècle, positivisme, romantiek, sociaal darwinisme	ideeën van deze denkstromingen uitleggen, verklaren en toepassen deze denkstromingen situeren in de tijd	8, 11

	verklaren waarom deze denkstromingen in die tijd ontstaan zijn	
de kenmerken van migratie in de nieuwste tijd	deze kenmerken toepassen deze kenmerken vergelijken met migratie in de eigen tijd de reactie op deze migratie vergelijken	2, 5, 13

Het modern imperialisme

Het modern imperialisme

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
het modern imperialisme	dit begrip uitleggen, verklaren en toepassen dit begrip situeren in de tijd en in de ruimte	2, 4
de motieven van imperialisme (België, Frankrijk, Groot-Brittannië, Japan, Rusland, VS)	deze motieven uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren deze motieven verbinden met het juiste land	6

het begrip beschaving	dit begrip verbinden met de motieven	5
de Conferentie van Berlijn	<p>deze conferentie situeren in de tijd</p> <p>de beslissingen op deze conferentie toepassen, analyseren en beoordelen</p> <p>de beslissingen analyseren met behulp van een kaart</p> <p>de gevolgen voor het Afrikaanse continent toepassen, analyseren en beoordelen</p>	4, 6, 12
de voor- en nadelen van imperialisme	deze voor- en nadelen uitleggen, verklaren en toepassen	6
overeenkomsten en verschillen met de kolonisatie uit het ancien régime	deze overeenkomsten en verschillen uitleggen en verklaren	2, 3

De Belgische kolonisatie van Congo

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de Belgische kolonisatie van Congo: Kongo-Vrijstaat en Belgisch-Congo	deze kolonisatie situeren in tijd en ruimte	12
de rol van Stanley in de verkenning van Afrika	deze rol uitleggen en verklaren	6
de rol van Leopold II in de kolonisatie van Congo	deze rol uitleggen, verklaren, toepassen, analyseren en beoordelen	7
de rol van de Tweede Industriële Revolutie	deze rol toepassen en analyseren	3, 6
de gevolgen voor de Congolese bevolking	deze gevolgen uitleggen, verklaren, toepassen, analyseren en beoordelen	3
de nationale en internationale kritiek op de kolonisatie	deze kritiek toepassen, analyseren en beoordelen	3, 18, 19, 20
de reactie op het imperialisme in de kolonies	deze reactie toepassen en analyseren	3

Rusland en de Russische revolutie

De situatie tot 1917

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de politieke, economische en sociale situatie van Rusland in de 19e eeuw	deze situatie uitleggen en verklaren	3
de revolutie in 1905, de februarirevolutie en de oktoberrevolutie van 1917	de oorzaken van deze revoluties uitleggen en verklaren de nationale en de internationale impact en de gevolgen van deze revoluties uitleggen, verklaren, toepassen, analyseren en beoordelen	3, 6
begrippen zoals aprilthesen, bolsjewieken, communisme, dictatuur van het proletariaat, doema, koelakken, sovjet, tsaar, voorlopige regering, Vrede van Brest-Litowsk	deze begrippen verklaren en toepassen	2

Het beleid van Lenin

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
kenmerken van de Nieuwe Economische Politiek	deze kenmerken toepassen en analyseren	3
de totalitaire dictatuur onder Lenin	verklaren waarom het beleid van Lenin een totalitaire dictatuur is	3

Het beleid van Stalin

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
het economische beleid van Stalin: vijfjarenplannen en collectivisatie het politieke beleid van Stalin: totalitaire staat en deportatie van dissidenten naar de goelag het culturele beleid van Stalin: personencultus en agitprop	dit beleid uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren dit beleid vergelijken met het beleid van Lenin	3
de rol van Stalin in de Tweede Wereldoorlog	deze rol uitleggen, verklaren en toepassen	3

De Eerste Wereldoorlog

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de oorzaken en de aanleiding van de Eerste Wereldoorlog	de oorzaken en de aanleiding uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	6
het verloop van de Eerste Wereldoorlog	gebeurtenissen uit het verloop chronologisch ordenen bronnen verbinden met de juiste fase van de oorlog de allianties van de Eerste Wereldoorlog benoemen en aanduiden op een kaart	6, 9
de kenmerken van de Eerste Wereldoorlog: militair, politiek, economisch, sociaal	die kenmerken benoemen, illustreren en toepassen de samenhang tussen die kenmerken uitleggen en verklaren	6
propaganda-affiches van de Eerste Wereldoorlog	deze affiches analyseren	11
België tijdens de Eerste Wereldoorlog: de frontbeweging en het activisme	de doelstelling van die bewegingen uitleggen en verklaren de invloed op het Vlaams-nationalisme uitleggen, verklaren en	6, 7, 11

	toepassen	
de gevolgen van de Eerste Wereldoorlog	deze gevolgen uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	6
de bepalingen van het Verdrag van Versailles	deze bepalingen uitleggen, verklaren, toepassen, analyseren en beoordelen deze bepalingen aanduiden op een kaart het verband leggen tussen deze bepalingen en de doelstellingen van de overwinnaars het verband leggen tussen deze bepalingen en de Tweede Wereldoorlog	6, 12, 20
het 14-puntenplan van Wilson: zelfbeschikkingsrecht	dit plan toepassen en analyseren het begrip zelfbeschikkingsrecht uitleggen, verklaren en toepassen	2, 6
de sterktes en de zwaktes van de Volkenbond	de sterktes en de zwaktes uitleggen en verklaren die sterktes en de zwaktes vergelijken met de Verenigde Naties	3, 6

Het interbellum

De economische crisis

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de oorzaken van de economische crisis	deze oorzaken benoemen, verklaren en toepassen	6
de kenmerken van de economische crisis	deze kenmerken benoemen, verklaren, toepassen en analyseren deze kenmerken aan de hand van documenten vergelijken met de kredietcrisis van 2007-2011	6
de oplossingen van de economische crisis	deze oplossingen benoemen, verklaren en toepassen	6
de kenmerken van een keynesiaans beleid	deze kenmerken toepassen	6

De opkomst van het fascisme

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de ideeën van het fascisme en het nazisme	deze ideeën benoemen en illustreren deze ideeën vergelijken met elkaar deze ideeën vergelijken met het communisme en met de democratische rechtsstaat	11
de oorzaken voor het succes van het fascisme in Duitsland en Italië	deze oorzaken benoemen, verklaren en toepassen	11
het totalitaire regime van Adolf Hitler in Duitsland	het totalitaire beleid van Hitler uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	6
het beleid van Adolf Hitler tegenover de joden: antisemitisme, Nürnbergerwetten, Entartete Kunst, Kristallnacht, getto	dit beleid illustreren, verklaren en toepassen	6, 8
de voorbereiding van Hitler op de Tweede Wereldoorlog: het Anti-Kominternpact en het Duits-Russisch Niet-Aanvalsact	deze verdragen uitleggen, verklaren en toepassen	6

de reactie van het buitenland op het succes van het communistische en fascistische regimes	deze reactie uitleggen, verklaren en toepassen	11
het begrip appeasementpolitiek en de Conferentie van München	dit begrip uitleggen en verklaren dit begrip verbinden met de beslissingen op de Conferentie van München	2

De Tweede Wereldoorlog

De Tweede Wereldoorlog

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de oorzaken en de aanleiding van de Tweede Wereldoorlog	de oorzaken en de aanleiding uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	6
het verloop van de Tweede Wereldoorlog: de inval in Polen, de inval in België (Achttdaagse veldtocht), de Battle of Britain, de aanval op Pearl Harbour, Operatie Barbarossa, Beleg van Stalingrad, Slag bij Midway, D-Day, Ardennenoffensief, V-Day, Atoombommen op Hiroshima en Nagasaki, de capitulatie van Japan	deze gebeurtenissen uit het verloop chronologisch ordenen bronnen verbinden met de juiste fase en het juiste front van de oorlog de allianties van de Tweede Wereldoorlog benoemen en	6

	aanduiden op een kaart	
de kenmerken van de Tweede Wereldoorlog: militair, politiek, economisch, sociaal	die kenmerken benoemen, illustreren en toepassen de samenhang tussen die kenmerken uitleggen en verklaren	6
propaganda-affiches van de Tweede Wereldoorlog	deze affiches analyseren	8, 11
de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog	deze gevolgen uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	6
de bepalingen van de Verdragen van Jalta en Potsdam	deze bepalingen uitleggen, verklaren, toepassen, analyseren en beoordelen het verband leggen tussen deze bepalingen en de doelstellingen van de overwinnaars het verband leggen tussen deze bepalingen en de Koude Oorlog het verband leggen tussen deze bepalingen en de naoorlogse situatie in Duitsland	6, 13, 20

België tijdens de Tweede Wereldoorlog

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
collaboratie, verzet en repressie	deze bewegingen verklaren en illustreren	7

De holocaust

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
het begrip holocaust	dit begrip benoemen verklaren waarom de nazi's spreken van 'Endlösung' en de joden van 'Shoah'	2
de Wannseeconferentie in 1942	verklaren waarom deze conferentie de start is van de holocaust	6
de organisatie van de holocaust	deze organisatie uitleggen, verklaren, toepassen, analyseren en beoordelen	6, 11, 20

De samenleving in de eigen tijd

De Verenigde Naties en de Europese Unie

De Verenigde Naties (VN)

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de oorzaken voor de oprichting van de VN	deze oorzaken uitleggen en verklaren de oprichting verbinden aan de historische context de oprichting situeren in de tijd	11, 13
de doelstellingen van de VN	deze doelstellingen uitleggen, verklaren en toepassen	5, 6
de samenstelling en de werking van de VN	deze samenstelling en werking uitleggen, verklaren, toepassen, analyseren en beoordelen	6, 11, 13, 20
de taak van gespecialiseerde organisaties van de VN: FAO, IAEA, ITU, UNESCO, UNHCR, UNICEF, WHO	deze taak benoemen	13
het begrip vetorecht	dit begrip uitleggen, toepassen en beoordelen	13

de duurzame ontwikkelingsdoelen: 2016-2030	deze doelen toepassen	6, 11, 13
de secretaris-generaal van de VN	de naam van de secretaris benoemen deze secretaris herkennen op een foto	6
de rol van de VN in internationale conflicten	deze rol toepassen en analyseren	11, 13

De Europese Unie (EU)

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de oorzaken voor de oprichting van de EU	deze oorzaken uitleggen, verklaren en toepassen de oprichting verbinden aan de historische context	9, 11, 13
de doelstellingen van de EU	deze doelstellingen uitleggen, verklaren en toepassen	5, 6

de politieke organen en de werking van de EU: de Raad van de Europese Unie, de Europese Commissie, het Europees parlement en de Europese Raad	deze samenstelling en werking uitleggen, verklaren, toepassen, analyseren en beoordelen	6, 11, 13, 20
de belangrijkste fasen in het Europese eenmakingsproces: de EGKS, de EEG, het Verdrag van Maastricht, het Verdrag van Lissabon	deze fasen uitleggen en verklaren de uitbreiding van de Europese Unie van een kaart aflezen	11, 13, 16
de Europese president en de voorzitter van de Europese Commissie	de namen van deze mensen benoemen deze mensen herkennen op een foto	6
de invloed van de Europese wetgeving op de nationale wetgeving	deze invloed verklaren, toepassen en analyseren	6, 13
de actuele uitdagingen van de EU	deze uitdagingen uitleggen, verklaren en toepassen	13

Het naoorlogse België

De sociaal-economische ontwikkelingen

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
het sociaal pact van 1944: de overlegeconomie, de RSZ en de index	de drie beslissingen van het sociaal pact uitleggen, verklaren en toepassen	7
de evolutie van verzorgingsstaat naar actieve welvaartsstaat	deze evolutie verklaren en toepassen de actuele uitdagingen van de welvaartsstaat uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	7
de evolutie van verzuiling naar ontzuiling	deze evolutie uitleggen, illustreren en verklaren	7
de evolutie naar het neoliberalisme	deze evolutie verklaren en toepassen kenmerken van het neoliberalisme benoemen en toepassen de actuele uitdagingen van de neoliberale staat uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	7, 11

De federale staat

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de evolutie van unitaire staat naar federale staat	de begrippen unitaire staat en federale staat uitleggen deze evolutie uitleggen, verklaren en toepassen	7, 13
de breuklijnen aan de basis van deze evolutie	deze breuklijnen verklaren en toepassen	7
de bevoegdheden van de gemeente, provincie, gemeenschappen, gewesten en federale overheid	deze bevoegdheden benoemen	7
de premier, de Vlaamse minister-president en de Vlaamse partijvoorzitters	de namen van deze mensen benoemen deze mensen herkennen op een foto	7
de Vlaamse partijen en hun standpunten	één standpunt per Vlaamse partij benoemen standpunten en ideologieën verbinden met de juiste Vlaamse partij	11, 13

Naoorlogse breuklijnen en conflicten

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
naoorlogse conflicten en de breuklijnen: koningskwesie, tweede schoolstrijd, eenheidswet, Leuven Vlaams	deze conflicten uitleggen, verklaren en toepassen	7

De Koude Oorlog

Kenmerken van de Koude Oorlog

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
het ontstaan van de bipolaire wereldorde	het begrip bipolaire wereldorde uitleggen het ontstaan van die wereldorde situeren in de tijd de oorzaken van dit ontstaan uitleggen, verklaren en toepassen	6, 11
de begrippen bewapeningswedloop, communisme, geleide economie, IJzeren Gordijn, invloedssfeer, kapitalisme, MAD-principe, non-proliferatieverdrag	deze begrippen uitleggen, verklaren en toepassen de invloedssfeer van een kaart afleiden het IJzeren Gordijn op een kaart situeren	2, 16

	bronnen situeren in de juiste invloedssfeer	
de Trumandoctrine	deze doctrine uitleggen, verklaren en toepassen	6, 11
het begrip containmentpolitiek	dit begrip uitleggen en verklaren	2
het doel en het belang van het Marshallplan	dit doel en belang uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	6, 11
het doel van de oprichting van de NAVO	dit doel uitleggen, verklaren en toepassen	6, 11, 13
de reactie van de Sovjet-Unie: de Brezjnevdoctrine, de Comecon en het Warschaupact	deze reactie uitleggen, verklaren en toepassen	6, 11
de Koude Oorlog in Duitsland: de blokkade van Berlijn, de splitsing in BRD en DDR, de bouw van de Berlijnse muur, de eenmaking	deze gebeurtenissen uitleggen, verklaren en toepassen de oorzaken en gevolgen van deze gebeurtenissen uitleggen, verklaren en toepassen	6, 13

conflicten tijdens de Koude Oorlog: de Cubacrisis, de Viëtnamoorlog, de Praagse Lente	deze conflicten uitleggen, verklaren en toepassen	6
---	---	---

Het einde van de Koude Oorlog

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de hervormingspolitiek van Gorbatsjov: glasnost en perestrojka	deze hervormingspolitiek uitleggen, verklaren, toepassen en analyseren	2, 6, 11
de gevolgen voor Oost-Europa: Polen, de DDR en Joegoslavië	deze gevolgen uitleggen, verklaren en toepassen	6, 13
de implosie van de Sovjet-Unie	dit begrip uitleggen, verklaren en toepassen de gevolgen van die implosie toepassen en analyseren	6, 13

De actuele internationale verhoudingen

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de actuele verhouding tussen de VS en Rusland	deze verhouding analyseren aan de hand van documenten	6, 11
de rol van nieuwe sterke landen en groeieconomieën: BRICS, de EU	deze rol analyseren aan de hand van documenten	6
de evolutie van een unipolaire naar een multipolaire wereldorde	deze evolutie analyseren aan de hand van documenten	3, 6, 11
de theorie van het Einde van de Geschiedenis (Fukuyama) en de theorie van de Botsende Beschavingen (Huntington)	deze theorieën uitleggen, toepassen, analyseren en beoordelen	18, 19, 20

Andere internationale conflicten

De dekolonisatie

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de oorzaken van de dekolonisatie	deze oorzaken uitleggen en verklaren	6
verschillen in het dekolonisatieproces in Azië en Afrika	die verschillen uitleggen, illustreren, verklaren en toepassen	3, 6
belangrijke figuren in het dekolonisatieproces: Gandhi, Lumumba, Mao, Mandela, Nasser	de rol van deze figuren verklaren en toepassen deze figuren verbinden met het juiste land	3, 6
de oorzaken en de gevolgen van de dekolonisatie van Congo	deze oorzaken en gevolgen uitleggen, verklaren en toepassen de dekolonisatie situeren in de tijd de gevolgen voor de huidige relatie met Congo toepassen	3, 7, 9, 11, 13
het verband tussen het dekolonisatieproces en de Koude Oorlog	dit verband uitleggen en verklaren	6, 11

de gevolgen van de dekolonisatie in Afrika en Azië	deze gevolgen situeren in tijd en ruimte deze gevolgen verklaren, toepassen en analyseren	3, 6
--	--	------

Israël en de Palestijnse kwestie

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de Balfourverklaring en het zionisme	deze verklaring situeren in de tijd en uitleggen het zionisme situeren in de tijd en uitleggen de impact van deze verklaring en deze denkrichting op de onafhankelijkheid van Israël verklaren, toepassen en analyseren	3, 6, 11
de belangrijke fasen in het conflict: de onafhankelijkheid van Israël, de Suezcrisis, de Zesdaagse Oorlog, de Yom Kippoeroorlog, de Camp Davidakkoorden, de Oslo-akkoorden, de eerste en de tweede Intifada, de bouw van de Veiligheidsmuur	deze fasen toepassen en analyseren de oorzaken en de gevolgen van deze fasen toepassen en analyseren deze fasen situeren in tijd en ruimte	3, 6, 11, 13
de begrippen etnische zuivering, Hamas, intifada, Palestijnse	deze begrippen uitleggen en verklaren	2

Autoriteit		
de actuele uitdagingen in het conflict: de rol van Jeruzalem, de vluchtelingen, de bouw van joodse nederzettingen, de spiraal van geweld, het waterprobleem	deze uitdagingen toepassen en analyseren	13

De machtsverhoudingen in China

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
de relatie met Japan, Rusland en de VS in de 20e en de 21e eeuw	deze relatie analyseren aan de hand van documenten	3
de oorzaken voor het succes van de communisten in de eerste periode van de Chinese Volksrepubliek	deze oorzaken uitleggen en verklaren	3
het beleid onder Mao Zedong: de kenmerken, de problemen en de gevolgen	dit beleid uitleggen, verklaren en toepassen	3
de oorzaken en de gevolgen van de Culturele Revolutie (1966-1976)	deze oorzaken en gevolgen toepassen en analyseren	3

en het studentenprotest op het Plein van de Hemelse Vrede (1989)		
actuele uitdagingen van China	deze uitdagingen analyseren aan de hand van documenten en vergelijken met westerse problemen	3, 13

De culturele ontwikkelingen

Wat moet je kennen?	Wat moet je kunnen?	ET
het emancipatieproces in de jaren '60 en '70: de seksuele revolutie, de emancipatie van de vrouw, protestbewegingen tegen gezag, de oorlog en de kerk	dit proces uitleggen, verklaren en toepassen	6, 9
denkstromingen in de eigen tijd: andersglobalisten, negationisme, neofascisme, pegida, (post)modernisme, secularisatie	deze denkstromingen uitleggen en verklaren	6, 9

Welke opdracht moet je uitvoeren?

Je maakt thuis een literatuuropdracht. Je vindt ze op het einde van je vakfiche.

Je krijgt eerst de uitleg over de opdracht en daarna de artikels.

Hoe verloopt het examen?

Hoe lang duurt het examen?

120 minuten voor examens vanaf 01-01-2025 tot 31-8-2025

Hoe verloopt het examen?

Het examen geschiedenis 3 aso is een digitaal examen. Vraag je je af hoe een digitaal examen verloopt? De uitleg over onze digitale examens, de instructies en heel wat voorbeeldvragen vind je op <http://examencommissiesecundaironderwijs.be/examens>.

Voor het examen geschiedenis bereid je thuis een literatuuropdracht voor. Je moet daarvoor één of twee artikels lezen over een historisch thema. Op het examen krijg hierover je enkele vragen. De opdracht en de artikels vind je in bijlagen.

Wat breng je mee?

Welk materiaal krijg je van ons?

Kladpapier

Welke soort van vragen mag je verwachten?

Het digitaal examen bestaat uit gesloten en open vragen. Er zijn verschillende vraagtypes: invulvragen, sleepvragen, dropdownvragen, meerkeuzevragen. Elk vraagtype heeft zijn eigen instructiezin, die duidelijk aangeeft wat je precies moet doen. Het is belangrijk dat je de verschillende vraagtypes vooraf inoefent. Op de website vind je een oefenexamen, waarin je ze kan uitproberen. Uiteraard is dit geen echt examen: de bedoeling is dat je de techniek van de digitale vraagtypes in de vingers krijgt.

Hoe beoordelen we het examen?

Op welke criteria beoordelen we je examen?

Voor de gesloten vragen:

- moet je het juiste antwoord aanduiden, slepen of invullen om punten te scoren;
- is het naargelang het vraagtype mogelijk om voor een gedeeltelijk juist antwoord punten te scoren;
- is er geen giscorrectie.

Voor de open vragen bekijken de correctoren of je antwoord:

- een volledig en duidelijk antwoord is op de vraag;
- ondubbelzinnig is;
- duidelijk gestructureerd is.

Soms kan je ook voor een gedeeltelijk juist antwoord punten scoren.

We houden geen rekening met taalfouten.

De examenopdracht wordt beoordeeld op de criteria vermeld in de bijlagen.

Onderdelen

Deze verdeling in componenten is geldig voor examens van 1 januari 2025 tot en met 31 augustus 2025.	
Het historisch referentiekader	10%
De samenleving in de nieuwste tijd	43%
De samenleving in de eigen tijd	30%
Synthese van de nieuwste tijd en de eigen tijd	5%
Literatuuropdracht	12%

Met welk materiaal bereid je je voor?

Je moet zelf op zoek naar leermiddelen om je examen voor te bereiden. De Examencommissie stelt zelf geen leermiddelen ter beschikking. Je kan ze kopen in een (online) boekhandel of ontlenen en raadplegen in een bibliotheek. De bibliotheken van de lerarenopleiding aan de universiteit of de hogeschool bieden heel wat leermiddelen aan.

Bij elke nieuwe editie van de vakfiche actualiseren we deze bibliografie. Toch is het best mogelijk dat bepaalde werken niet meer verkrijgbaar zijn of dat nieuwe werken die al op de markt zijn nog niet zijn opgenomen. Ook websites veranderen al eens van naam of worden aangepast. Als je niet onmiddellijk op de juiste website terechtkomt, kan je die proberen te vinden via een goede zoekmachine.

We maken bewust een selectie van leermiddelen die ons op dit ogenblik het meest aangewezen lijken om je voor te bereiden op onze examens. Zo willen we je helpen om je studie efficiënter aan te pakken. Je kan echter ook andere werken of cursussen gebruiken bij je voorbereiding op het examen. Hieronder staan enkele handboeken die vaak gebruikt worden in het secundair onderwijs. Ze bieden je voldoende ondersteuning om de leerstof zelfstandig te verwerken. We verwijzen naar websites of andere uitgaven die je ook kunnen helpen bij je voorbereiding.

Leerboeken en methodes

Methode	Uitgeverij	Gegevens
Memoria	Pelckmans	www.pelckmans.be
Passages	Averbode	www.averbode.be
Pionier	De Boeck	www.vanin.be
STORIA classic, live en GO!	Van In	www.vanin.be
Atlas van de Algemene en Belgische geschiedenis	Van In	www.vanin.be

LITERATUROPDRACHT_2025

GESCHIEDENIS 3^E GRAAD ASO

Voor het schriftelijke examen geschiedenis bereid je thuis een literaturopdracht voor. Je moet daarvoor één of twee artikels **lezen over een historisch thema**. De artikels vind je terug op het EC-platform.

Met deze literaturopdracht willen we op het examen toetsen of je historische informatie uit een artikel correct **verwerkt en verbanden legt met de leerinhouden** van de vakfiche. Daarnaast toetsen we of je aan de slag kan gaan met **argumenten**. Je analyseert, vergelijkt, beoordeelt en/of vat argumenten samen. Daarnaast formuleer je ook zelf argumenten.

Op het examen krijg je enkele vragen over **het artikel/de artikels én de leerinhouden** die aansluiten bij het thema. Hieronder leggen we de opdracht verder voor je uit.

1. Voorbereiding

Studeer eerst grondig alle **leerinhouden** die beschreven staan in de vakfiche geschiedenis 3ASO.

Begin dan aan de **literaturopdracht**.

- Je gaat naar het EC-platform en je downloadt daar het juiste artikel/de juiste artikel(s)

Als je twee artikels moet lezen zitten deze samen in één pdf-bestand.

Je legt examen af in:	Je leest het artikel/de artikels met de titel:	Thema's
januari 2025 februari 2025 maart 2025 april 2025 mei 2025 juni 2025 juli 2025 augustus 2025	 Geopolitiek neemt het over van de economie + De beer en de draak: begin van een nieuwe wereldorde?	Actuele internationale verhoudingen

- Je leest het (de) artikel(s) grondig door en verwerkt de inhoud.

Hoe pak je dat het best aan?

- o Lees het artikel **meerdere keren** door, spreid dit over een aantal momenten.
- o Breng **structuur** aan in de tekst.
 - Onderlijn kernwoorden in het artikel.
 - Noteer bemerkingen of sleutelwoorden in de kantlijn.
 - Trek pijlen tussen onderdelen die met elkaar verbonden zijn.
 - ...

- Zoek extra **achtergrondinformatie** op bij de begrippen, personen, gebeurtenissen, ... die aan bod komen in het artikel. Gebruik bijvoorbeeld de leermiddelen die opgesomd staan in de vakfiche of zoek informatie in de bib of op internet. Gebruik de informatie die je daar vindt op een kritische manier.
 - Maak eventueel een **samenvatting of schema** van de inhoud. Concentreer je op de hoofdlijnen, verlies je niet in details.
- Je linkt vervolgens de inhoud van dit artikel aan de leerinhouden van dit thema.

Hoe pak je dat best aan?

- Herbekijk de **leerinhoud van dit thema**. Gebruik daarvoor de leermiddelen die in de vakfiche opgesomd staan.
 - Leg **verbanden** tussen deze leerinhoud en de inhoud van het artikel. Onderstaande richtvragen kunnen je alvast op weg helpen om deze verbanden te leggen.
 - Welke gelijkenissen en/of verschillen onderscheid je tussen het artikel en de leerstof?
 - Welke historische gebeurtenissen kan je in verband brengen met het artikel?
 - Welke historische personen kan je in verband brengen met het artikel?
 - ...
 - Maak eventueel een **samenvatting of schema** waarin je deze verbanden opneemt. Probeer dit zo visueel mogelijk aan te pakken: werk met kleuren, trek pijlen, gebruik kernwoorden of korte zinnen,...
- Je komt goed voorbereid het **examen** afleggen.
- Je hoeft niets mee te brengen naar het examen of op voorhand op te laden. Het artikel/de artikels en je voorbereidingen mag je niet gebruiken tijdens het examen.

2. Aandachtspunten

- Deze opdracht telt mee voor **12%** van het examen geschiedenis 3ASO.
- De opdracht en de artikels vind je terug op het **EC-platform**.

3. Op het examen

Je vindt de vragen over de literatuuropdracht aan het einde van het examen geschiedenis. We stellen over de literatuuropdracht 3 of 4 vragen. Deze vragen zijn onderverdeeld in een deel 1 en 2.

Deel 1

Voorbeelden van mogelijke vragen:

- Onderstaande gebeurtenissen hebben te maken met dit thema. Zet ze in de juiste chronologische volgorde. Begin daarbij met het oudste feit.

- Verklaar de titel: welke boodschap wil de auteur overbrengen?
- Vat de mening/argumentatie van de auteur samen in maximum 4 regels.
- Zijn onderstaande uitspraken over dit thema én het artikel juist of fout?
- Vul een tekst over het artikel aan door de juiste keuze in het keuzevenster te selecteren.
- ...

Deel 2

In het tweede deel krijg je nieuwe informatie via bijvoorbeeld een filmpje, artikel, grafiek.

Deze nieuwe informatie sluit aan bij het onderwerp van het artikel. Ze kan bijvoorbeeld bestaan uit een nieuw historisch inzicht, een andere opinie over het thema, info uit de actualiteit, ... Je toont met jouw antwoorden in dit deel aan dat je deze nieuwe informatie kan verbinden aan het artikel én de leerinhouden

Voorbeelden van mogelijke vragen

- Je las net een nieuw artikel over dit onderwerp.
 - a) Welke mening houdt de auteur eropna? Vat samen in maximum drie regels.
 - b) Vergelijk de mening van de auteur van dit artikel met de mening van de auteur van het artikel dat je las om dit examen voor te bereiden. Hebben beide auteurs dezelfde of een verschillende mening? Beargumenteer je keuze met minimum twee argumenten.
 - c) Bij welke visie sluit jouw persoonlijke mening aan? Beargumenteer dit met minimum twee argumenten en/of historische feiten. Deze argumenten of historische feiten zijn nieuw en werden dus nog niet gebruikt in de artikels.
- Je bekeek net een filmpje waarin een historicus zijn nieuwe inzichten rond dit thema uitlegt.
 - a) Vat deze nieuwe inzichten samen in maximum drie regels.
 - b) Zijn deze nieuwe inzichten in tegenspraak of in overeenstemming met de visie van de auteur van het eerste artikel? Beargumenteer je antwoord met minimum twee argumenten.
- Je kreeg net heel wat achtergrondinfo over de auteurs van beide artikels (korte biografie). Hoe bepaalt de achtergrond van deze auteurs hun mening over dit onderwerp? Link voor elke auteur zijn visie aan zijn achtergrond in maximum drie regels per auteur.
- ...

SUCCES MET DE LITERATUROPDRACHT!

DE GLOBALISERING IS TEN EINDE GEKOMEN

Geopolitiek neemt het over van de economie

De behoefte aan veiligheid en autonomie dwingt landen hun internationale posities te herzien, soms ten koste van de economie of hun bedrijven.

CHRISTOPHE DE CAEVEL

1 WORDEN DE BRICS-LANDEN EEN ECONOMISCH BLOK?

De Brics zijn de belangrijkste opkomende economieën: Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika. Misschien komen daar nog landen bij. "Die economieën zijn te divers om een homogeen blok te vormen", stelt Raphaël Cecchi, risicoanalist bij

“

'Staten gebruiken de economie nu om hun geopolitieke belangen te verdedigen en niet andersom' TANGUY STRUYE, UCLouvain

Credendo. "Er zullen overeenkomsten komen over investeringen, waardeketens, kritieke materialen of het gebruik van alternatieven voor de dollar, maar het is onwaarschijnlijk dat dat zich verder zal ontwikkelen. Het relatieve gewicht van de Chinese economie maakt het geheel te onevenwichtig om een echt blok te vormen."

"China zal dit jaar meer hebben geëxporteerd naar de zuidelijke landen dan naar het Westen", zegt zijn collega Pascaline Della Faille. Het is een symbolische stap.

"Er zijn bewegingen en ideeën, maar die moeten we niet zien als de vorming van een antiwesters blok", zegt Tanguy Struye, professor internationale betrekkingen en directeur van het Centre d'étude des crises et des conflits internationaux (UCLouvain). "Laten we Rusland en China, die de zaken zo proberen voor te stellen, niet in de kaart spelen. Die landen stellen ons voor problemen, de andere niet. We werken samen met India en Brazilië.

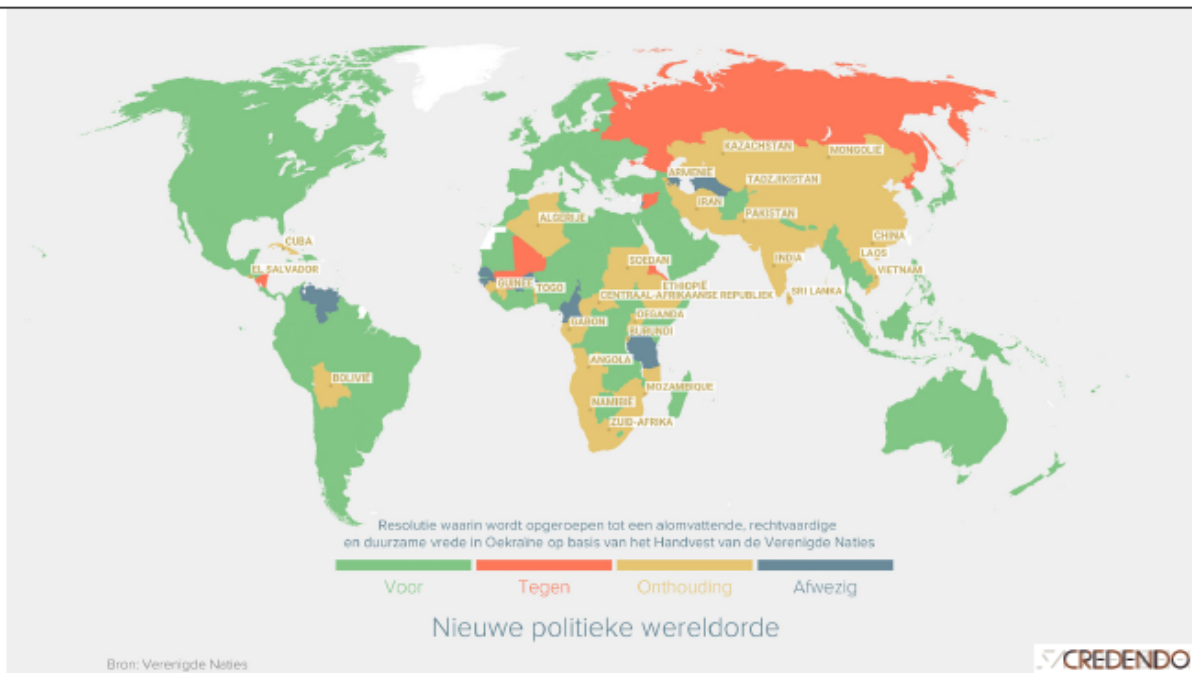
De nieuwe Argentijnse president is zeker niet antiwesters. Wat die heterogene groep verenigt, is de eis dat beter geluisterd wordt naar het Zuiden. Als we een aantal van hun eisen ernstig nemen, zullen die landen nooit als een blok bestaan. We hebben de kaarten in handen, het is aan ons om ze slim uit te spelen." Maar ook de Brics-landen zelf hebben troeven achter de hand. Raphaël Cecchi noemt India, dat nu 11 procent van het mondiale bbp voor zijn rekening neemt. "Het beschouwt zich graag als de

leider van die verspreide groep landen", zegt hij. "Dat is in lijn met de historische positie van India. Het land is een van de meest kwetsbare voor de gevolgen van de opwarming van de aarde. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het zich op de klimaat-toppen heeft opgeworpen als een van de belangrijkste stemmen uit het Zuiden."

2 ZIJN SCHUIVENDE ALLIANTIES GOED VOOR DE INTERNATIONALE ECONOMIE?

Dat de invasie in Oekraïne wordt veroordeeld, lijkt ons vanzelfsprekend. Maar dat is lang niet overal ter wereld het geval, zoals blijkt uit de stemmen in de VN-Veilighedsraad over sancties tegen Rusland (zie kaart). De standpunten over de oorlog tussen Israël en Hamas wijzen op een andere verdeeldheid en bovendien leidt de groei van de Chinese en, in mindere mate, de Indiase economie tot een herverdeling van de mondiale krachten.

De allianties zijn meer gebaseerd op belangen dan op ideologische overwegingen. Tanguy Struye doet een opmerkelijke observatie: "Staten gebruiken nu de economie om hun geopolitieke belangen te verdedigen, in plaats van andersom. Dat leidt tot spanningen met de multinationals, die het spel nog altijd als puur economisch zien. Ze zijn niet blij als de Verenigde Staten de Chinese export van halfgeleiders stopzet. Zij moeten zich

opnieuw positioneren op het internationale economische toneel om zich te beschermen tegen protectionisme.” Vandaar de ontwikkeling van China+1-strategieën, waarmee de grote bedrijven minstens één alternatieve markt proberen te vinden voor elk van hun producten.

Pascaline Della Faille wijst op een reorganisatie van de waarde- en productieketens, rond de concepten van *friendshoring* en *nearshoring* (produceren bij of in de buurt van bevriende staten), zeker voor kritieke materialen en strategische goederen. “Dat zou vooral Latijns-Amerika ten goede moeten komen”, zegt ze. Maar een van de gevolgen zal een stijging van de productiekosten zijn.

3 IS DIT HET EINDE VAN DE GLOBALISERING?

“Als staten hun geostrategische belangen vooropstellen,

gaat dat ten koste van de traditionele regels van de internationale handel. We zijn van multilateralisme naar bilaterale of regionale vrijhandelsovereenkomsten gegaan”, merkt Raphaël Cecchi op. De Wereldhandelsorganisatie (WTO) kan een levend lijk worden, als Donald Trump weer aan de macht komt. Nu al regelen landen hun geschillen rechtstreeks met elkaar, zonder te wachten op een beslissing van de WTO. We leven meer in een georganiseerd Wilde Westen dan in een echt regelgevend kader. Cecchi vindt dat de internationale samenwerking als geheel de grote verliezer van de recente ontwikkelingen is. “Dat geldt voor handel, schulden, klimaat en zelfs, als ik het zo mag zeggen, voor mensenrechten”, zegt hij.

Voor Tanguy Struye markeren de jongste maanden het einde van de globalisering zoals we die kenden, ten gunste van de wederopbouw van regionale blokken die de

bevoorrading moeten garanderen. “Covid heeft de noodklok geluid, en de invasie van Oekraïne, met haar impact op de gasbevoorrading, heeft dat versterkt”, zegt hij. “Staten zijn zich bewust geworden van het gevaar afhankelijk te zijn van landen die niet onze vrienden zijn, maar ook niet noodzakelijkerwijs tegenstanders. Helaas leidt dat tot een stijging van de kosten en dus van de consumentenprijzen.” Hij wijst er wel op dat die strategie niet alle sectoren op dezelfde manier zal treffen. Het zal meer voorkomen in grondstoffen, energie en hightech, maar minder in niet-strategische gebieden, waarvoor een geglobaliseerde economie zal blijven functioneren. Dat wordt een grote uitdaging voor zowel regeringen als multinationals, omdat ze die dubbele economie zullen moeten beheren - de ene open en geglobaliseerd, de andere meer gesloten en georganiseerd in blokken. **i**

- De Caemel, Christophe, 'Geopolitiek neemt het over van de economie', *Atlas van de mondiale risico's, Trends*, 2023: 6-7.

Ontmoeting tussen Poetin en Xi in mei 2024. Foto: Russische federatie

Opinie - José Ernesto Novaez Guerrero, Bel-REDH and DeWereldMorgen vertaaldesk

De beer en de draak: begin van een nieuwe wereldorde?

Rusland en China hebben zopas hun vriendschapsband verstevigd. In het Westen wordt de draagwijdte ervan sterk onderschat. In het Zuiden bekijkt men dat helemaal anders.

vrijdag 31 mei 2024 10:17

Spread the love

Op 16 mei ontmoetten president Vladimir Poetin en president Xi Jinping elkaar in Beijing. Dit was het eerste officiële bezoek van de Russische president aan het buitenland sinds zijn herverkiezing.

De westerse media volgden dit bezoek op de voet. Ze schilderden het af als een actie die in de grond te maken had met de aanhoudende oorlog in Oekraïne en onderstreepten tot vervelens toe de risico's die de Chinees-Russische bondgenootschap voor het Westen inhoudt.

De VS heeft China herhaaldelijk de dreigende boodschap gegeven om Rusland niet langer te steunen door de levering van een reeks onderdelen. Het gaat om materiaal dat Washington als cruciaal beschouwt voor het vermogen van het land om de oorlogsinspanning voort te zetten.

Zelfs vooraanstaande politieke commentatoren halen opnieuw het oude verhaal boven van een 'verstandshuwelijk' waarin Rusland 'de ondergeschikte partner' is, die door China alleen wordt gebruikt ten voordele van zijn eigen agenda.

José Ernesto Novaez Guerrero. Foto: Katrien Demuynck

Draagwijdte van de 'vriendschap'

Ondanks alle mediahype lijken de westerse mainstream media echter niet de volledige implicaties te begrijpen en te accepteren van een zich ontwikkelende realiteit waarin deze recente ontmoeting slechts één moment is. Want zoals Xi tijdens deze ontmoeting in herinnering bracht, hebben hij en Poetin elkaar al meer dan veertig keer ontmoet en werken ze nauw samen.

De westerse mainstream media lijken de volledige implicaties deze ontwikkelende realiteit te begrijpen en te accepteren

Begin 2022 verklaarden de twee landen zelfs dat hun relatie 'ongelimiteerd' was, wat getuigt van de wens om de banden tussen de economieën en samenlevingen van de twee landen steeds meer aan te halen.

Maar zij die denken dat deze bondgenootschap van korte duur zal zijn, gaan voorbij aan de geschiedenis van beide landen. Al voor de triomf van de bolsjewistische revolutie in Rusland waren er banden tussen Russische revolutionairen en hun Chinese tegenhangers, banden die zich na oktober 1917 verdiepten en die, ondanks het verraad van de Kuomintang in de jaren twintig, niet verdwenen.

De eerste jaren na de triomf van de Chinese revolutie in 1949 waren jaren van grote verbondenheid tussen de twee landen. Pas na de dood van Stalin ontstonden er spanningen en begon de vervreemding.

Dat Rusland en China historische banden hebben is echter nog steeds een feit dat vandaag de dag in de hand wordt gewerkt door de geografische nabijheid van de twee landen, hun gemeenschappelijke ontwikkelingsagenda's, gedeelde geopolitieke perspectieven en het feit dat ze dezelfde vijanden hebben.

De beide landen hebben hun eigen stevige en diepgewortelde culturele traditie en hun eigen taal. En ondanks de interventies en vernederingen die ze hebben ondergaan door toedoen van het Westen, zijn het nooit kolonies geweest, zodat ze de netwerken van het kolonialisme hebben kunnen weren en hebben kunnen beletten dat die netwerken de essentiële elementen van hun identiteit radicaal zouden vernietigen. Bovendien waren en zijn het allebei grootmachten.

Beide landen zijn nooit kolonies geweest waardoor ze de essentiële elementen van hun identiteit hebben kunnen behouden

Hun gemeenschappelijke deelname aan het BRICS+-blok^[1] en hun groeiende banden met Latijns-Amerika en Afrika betekenen een uitdaging voor de grote invloedssferen van het Westen. Ze laten ook de opkomst zien van een andere geopolitiek, gebaseerd op respect voor de binnenlandse soevereiniteit van landen en gericht op wederzijds economisch voordeel. Een diplomatie die niet berust op de inzet van troepen en op verkwistende basissen in het buitenland, maar op handelsovereenkomsten.

Dam tegen het Westen

Het Westen verliest de strijd binnen het mondiale economische systeem dat het zelf heeft gecreëerd en dit zint de Amerikaanse hegemon en zijn aanhangers ongetwijfeld niet. Nadat ze decennialang de vrije markt hebben 'verdedigd', zien we nu dat ze in toenemende mate met protectionistische maatregelen en een sanctiebeleid de ontwikkeling van China en Rusland proberen te beteugelen.

Het huidige conflict in Oekraïne is, zoals duidelijk is geworden, een proxy-oorlog tussen de NAVO en Rusland. Dat wil zeggen, tussen de gewapende vleugel van het hedendaagse imperialisme en een machtige geopolitieke speler, die nu is hersteld van de diepe crisis op alle niveaus waarin hij terechtkwam door de ineenstorting van de Sovjet-Unie.

Het nieuwe Rusland is een mengeling van veel politieke elementen, waarvan sommige zeer conservatief zijn, maar het is over het algemeen een belangrijke geopolitieke speler die bijdraagt aan het doorbreken van de oude unipolaire orde.

Het Westen verliest de strijd binnen het mondiale economische systeem dat het zelf heeft gecreëerd

De alliantie tussen de twee machten Rusland en China is ook een manier om zich te beveiligen tegen projecten om hun landen te destabiliseren en te verdelen. China kende de vernedering van een invasie en de diefstal van een deel van zijn grondgebied aan het eind van de 19e en het begin van de 20e eeuw.

Rusland kende de versplintering van de Sovjet-Unie en vandaag de dag koesteren Amerikaanse denktanks de hoop dat Rusland kan uiteenvallen in een reeks kleine, zwakke staten die niet bij machte zijn om hun grondstoffen (die in het geval van Rusland aanzienlijk zijn) te verdedigen tegen de hebzucht van westerse transnationale ondernemingen.

Kansen voor het globale Zuiden

Beide landen zijn ook van fundamenteel belang voor het voortbestaan van anti-imperialistische projecten in Latijns-Amerika en Afrika. Projecten die met de steun van beide naties een kans krijgen om te breken met de jarenlange neokoloniale overheersing over hun volkeren en daarbij te voorkomen dat ze onderworpen worden aan isolatie, sancties en militaire invasies.

Door de handdruk tussen de beer en de draak verschijnen tal van mogelijkheden voor een groot deel van de wereld

Ongetwijfeld zal de voortdurende toenadering tussen Rusland en China de spanningen met het NAVO-blok en de Verenigde Staten als hegemoniale macht blijven verscherpen. Dit zou kunnen leiden tot situaties waarin bestaande conflicten, zoals die in Taiwan en Oekraïne, zouden kunnen escaleren.

De grote westerse mogendheden zullen hun heersersrol niet opgeven zonder alle geweld en vormen van manipulatie uit te putten die ze tot hun beschikking hebben. Door de handdruk tussen de beer en de draak, die de westerse elites erg nerveus maakt, verschijnen echter aan de horizon tal van mogelijkheden voor een groot deel van de wereld.

José Ernesto Novaes Guerrero is coördinator van de Cubaanse afdeling van REDH (Red en Defensa de la Humanidad, 'netwerk voor de verdediging van de mensheid'). Hij levert bijdragen aan verschillende media in binnen- en buitenland.

Deze tekst verscheen eerder op [Maté amargo](#). De vertaling is van Dirk Nimmegeers.

Note:

[1] BRICS is een acroniem voor het samenwerkingsverband van Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika. Sinds 1 januari 2024 zijn er vijf landen toegetroten: Egypte, Ethiopië, Iran, Saudi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten.

- Guerrero, J.E.N., *De beer en de draak: begin van een nieuwe wereldorde?*
<https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2024/05/31/de-beer-en-de-draak-begin-van-een-nieuwe-wereldorde/>